

**Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
факультет української філології та журналістики
кафедра журналістики**

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Есеїстика українська
Викладачі	Загоруйко Наталія Анатоліївна, кандидат філологічних наук, старший викладач
Профайл викладачів	https://moodle.kpnu.edu.ua/user/profile.php?id=3160
Е-mail:	zagoruiko@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=1112
Консультації	Очні консультації: середа (за попередньою домовленістю) з 14.00 до 15.00

2. Мета та цілі курсу

Мета вивчення навчальної дисципліни: простежити історію розвитку жанру есею у світовій і вітчизняній журналістиці; всебічно осмислити, систематизувати й узагальнити наукові підходи до теорії жанру есею; проаналізувати жанрові особливості есею та його типологічні різновиди.

Курс пов'язаний з такими дисциплінами, як: художньо-публіцистичні жанри, публіцистика, історія української журналістики та зарубіжної журналістики.

Заплановані результати навчання:

Студент повинен знати:

- основні етапи та тенденцій розвитку журналістських жанрів;
- теоретичні засади есеїстичної творчості;
- творчий шлях та праці провідних есеїстів, їх внесок у розвиток української журналістики;
- місце есеїстики серед інших журналістських жанрів.

Студент повинен вміти:

- розуміти історичний контекст і події минулого у взаємозв'язку із сучасністю;
- уміти аналізувати й оцінювати факти й події минулого;
- використовуючи здобуті навички, враховуючи жанрові й стильові особливості текстотворення;

- виявляти причини, що зумовлюють поширення в пресі жанру есею;
- розкрити художньо-публіцистичну специфіку, тематику і проблематику сучасної української есеїстики на основі публікацій провідних авторів;
- виокремлювати найпоширеніші в пресі різновиди есею.

3. Обсяг вивчення навчальної дисципліни

Кількість кредитів: ECTS – 4. Загальний обсяг годин – 120 (аудиторних – 40, з них: лекційних – 20, практичних – 20, самостійна робота – 80).

Статус дисципліни: не нормативні навчальні дисципліни.

4. Пререквізити курсу

Есеїстика – дисципліна, що поглиблено досліджує історію есею та особливості розвитку сучасної української есеїстики у системі журналістських жанрів.

5. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

У період сесії бажано мати мобільний пристрій для комунікації з адміністрацією, викладачами з приводу проведення занять, консультацій.

6. Політики курсу

При організації освітнього процесу у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка студенти, викладачі, методисти, адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу, Кодексу про академічну доброчесність, Положення про критерії оцінювання знань студентів, Положення про укладання та контроль за виконанням договору про надання освітніх послуг, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти тощо.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідання занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Література.

Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

7. Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													

Змістовий модуль 1. Назва											
Тема 1. Історія і теорія жанру есею.	14	2	2			10					
Тема 2. Огляд жанрових концепцій есею	14	2	2			10					
Тема 3. Розвиток східноєвропейської есеїстики	14	2	2			10					
Тема 4. Сучасна українська есеїстика в системі журналістських жанрів	14	2	2			10					
Тема 5. Розширення жанрових меж есею.	14	2	2			10					
Тема 6. Різновиди есею в пресі.	14	2	2			10					
Тема 7. Проблемно-тематичні та стильові доміанти сучасної української есеїстики.	14	2	2			10					
Тема 8. Художньо-публіцистична специфіка інтерпретації дійсності.	28	4	4			20					
Разом за змістовим модулем 1	120	20	20			80					

8. Система оцінювання та вимоги

На практичних заняттях студент має виявити розуміння суті поданих для вивчення питань, продемонструвати знання рекомендованої літератури, представити результати виконаних практичних завдань. Повнота виконання цих форм роботи забезпечує студентів отримання у сумі **30 балів**.

Самостійна робота – презентація власного проекту з дисципліни (**10 балів**). З метою розвитку вміння використовувати набуті теоретичні знання та контролю виконання самостійної роботи кожен студент виконує творчу роботу зі створення власного медіапродукту, виконаний як проект (шпальта, спецвипуск газети, телевипуск новин, інтернет-сайт тощо).

Мета написання **МКР** – виявити рівень теоретичних знань та практичних умінь та навичок студентів з дисципліни.

МКР виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі студенти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання оцінюється 0 балів.

Студенти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Максимальна кількість балів, які студент може набрати при повній і вичерпній відповіді на запитання **контрольної модульної роботи – 20.**

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ:

Поточний і модульний контроль (60 балів)			Іспит
Змістовий модуль 1 (60 балів)			
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	
30 балів	10 балів	20 балів	40

Оцінювання навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Таблиці відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

10. Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30	задовільно	
67-74	D (задовільно)	25		
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)			

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою).

12. Рекомендована література

Базова

1. Балаклицький, М. А. Есе як художньо-публіцистичний жанр : Метод. матеріали для студ. зі спец. "Журналістика" / М. А. Балаклицький. -Х.:ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. –74 с.
2. Эпштейн Михаил. Законы свободного жанра (эссеистика и эссеизм в культуре Нового времени)// Вопросы литературы.– 1987.– №7.–С.120–152.13.

3. Эпштейн Михаил. На перекрестке образа и понятия (эссеизм в культуре Нового времени)//Эпштейн Михаил. Парадоксы новизны. – М.:Прогресс, 1988.– С.334–380.14.
4. Эпштейн Михаил. Эссеобэссе//http://www.emory.edu/INTELNET/esse_esse.html15.
5. Эпштейн Михаил. Эссеизм// Топос. Проективный словарь философии. Новые понятия и термины. No 22. (<http://www.topos.ru/article/2868/printed>).
6. Руденко Л.С. Эстетика публіцистичного слова в контексті парадигми постмодернізму / Л.С. Руденко // Соціальні комунікації сучасного світу: матеріали конференції / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т журналістики; Класичний приватний ун-т; Ін-т журналістики і масової комунікації (Запоріжжя, 19–20 лютого 2009 р.); [за ред. О.М. Холода]. – Переяслав-Хмельницький, 2009. – С. 141–143.
7. Гундорова Тамара. Об академизме и эссеизме, или должно ли быть моральным украинское литературоведение? (тезисы) // XIII Баннечтения. Тема: Маргиналы, еретики, нарушители дисциплин: трансформация гуманитарного знания в 1990-е – начале 2000-х годов. Москва, 31 марта – 2 апреля 2005г. (<http://www.nz-online.ru/?aid=25011407>).
8. Шебеліст С. Тенденції розвитку журналістських жанрів у сучасній українській пресі / Сергій Шебеліст // Журналістика, філологія та медіаосвіта : зб. наук. доп. / Пол. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. — Полтава : Освіта, 2009. — Т. 2. — С. 402—405.
9. Шебеліст С.В. Авторська колонка в сучасній газетно-журнальній періодиці / С.В. Шебеліст // Образ. - 2009. - Вип. 10. - С. 39--45.
10. Шебеліст С.В. Есеїстика Юрія Андруховича / С.В. Шебеліст // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Сер.: Журналістика. - 2007. - Вип. 15. - С. 33--39.
11. Шебеліст С. Теоретичні аспекти жанру есею / Сергій Шебеліст // Слово і Час. - 2007. - № 11. - С. 48--56.
12. Шебеліст С.В. Авторська колонка як жанровий різновид есею / С.В. Шебеліст // Наукові праці Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. І. Огієнка. Сер.: Філологічні науки. - Вип. 17. - 2008. - С. 188--192.
13. [Кискін, Олексій Миколайович](#). Урбаністичний хронотоп в постмодерністському романі ("Чапаєв і пустота" В.Пелевіна, "Перверзія" Ю.Андруховича, "Безсмертя" М.Кундери") [Текст] : дис... канд. філол. наук: 10.01.06 / Кискін Олексій Миколайович ; Ізмаїльський держ. гуманітарний ун-т. - Ізмаїл, 2006. - 184 арк. - арк. 160-184.
14. [Калинська, Леся Михайлівна](#). Прозова творчість Юрія Андруховича як феномен постмодернізму [Текст] : дис... канд. філол. наук: 10.01.01 / Калинська Леся Михайлівна ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К., 2000. - 175 арк. - арк. 160-175.
15. [Андрухович, Юрій Ігорович](#). Рекреації [Текст] : романи / Ю. І. Андрухович. - К. : Час, 1997. - 287 с.
16. [Андрухович, Юрій](#). Дезорієнтація на місцевості [Текст] : спроби / Ю. Андрухович. - Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2006. - 127 с.
17. [Андрухович, Юрій](#). Моя остання територія [Текст] : вибрані твори : поезія, проза, есеїстика / Юрій Андрухович. - Л. : Піраміда, 2009. - 308 с. : іл. - (Приватна колекція).
18. [Андрухович, Юрій](#). Лексикон інтимних міст [Текст] : довід. посіб. з геопоетики та космополітики / Юрій Андрухович. - К. : Meridian Czernowitz : Майстер книг, 2011. - 478 с. : іл.
19. [Шуть, Валентина Яківна](#). Інтерсеміотичність поетики сучасної української есеїстики (на матеріалі творчості Юрія Андруховича та Оксани Забужко) [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Шуть Валентина Яківна ; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. - Київ, 2014. - 20 с.
20. [Грабович, Григорій](#). Поет як міфотворець [Текст] : семантика символів у творчості Тараса Шевченка / Г. Грабович ; пер.з англ. С. Павличко. - 2.вид., випр. й авторизоване. - К. : Часопис "Критика", 1998. - 206 с

21. [Грабович, Григорій](#). Тексти і маски [Текст] / Г. Грабович. - К. : Критика, 2005. - 312 с. - Бібліогр.: с. 299-300.
22. [Грабович, Григорій](#). Шевченко, якого не знаємо [Текст] : з проблематики символіч. автобіогр. та сучас. рецепції поета / Григорій Грабович ; Укр. наук. ін-т Гарвард. ун-ту [та ін.]. - Вид. 2-ге, випр. і допов. - Київ : Критика, 2014. - 412, [16] с. : іл. - (Шевченкознавчі праці ; 2). - Парал. тит. арк. англ.
23. [Гундорова, Тамара](#). Проявлення слова. Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація [Текст] / Т. Гундорова. - Львів : Літопис, 1997. - 297 с.
24. [Гундорова, Тамара Іванівна](#). "Я єсть мужик, пролог, не епілог..." [Текст] : літ. портрет Івана Франка / Т. І. Гундорова. - К. : Веселка, 2006. - 31 с. - (Серія "Урок літератури").
25. Катерина Білокур: філософія мовчазного бунту [Текст] : наук. ст., есеї, культурол. пр. до 100-річчя і 110-річчя Катерини Білокур / [Н. І. Велігоцька та ін.] ; за ред. д-ра мистецтвознав. Олександра Найдена. - К. : Стилос, 2011. - 254, [16] с. : іл. - Бібліогр.: с. 239-252.
26. [Гундорова, Тамара](#). Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми [Текст] : ст. та есеї / Тамара Гундорова. - К. : Грані-Т, 2013. - 546 с. - (De profundis). - 1000 экз.
27. [Пахльовська, Оксана Єжи-Янівна](#). Ave, Еуропа [Текст] : статті, доповіді, публіцистика (1989-2008) / О. Є. Пахльовська. - К. : Пульсари, 2008. - 656 с.
28. [Рябчук, Микола](#). Зона відчуження: українська олігархія між Сходом і Заходом [Текст] / М. Рябчук. - К. : Критика, 2004. - 224 с.
29. Авторська колонка [Текст] : збірка есеїв / В. Жежера [и др.]. - К. : Нора-Друк, 2007. - **Інституту журналістики : науковий збірник** / за ред. В. В. Різуна ; КНУ імені Тараса Шевченка. - Т. 66, 2017 р. - С.32-39.
30. [Шевельов, Юрій](#). З історії незакінченої війни [Текст] / Ю. Шевельов ; упоряд. О. Забужко, Л. Масенко. - К. : Видавничий дім "Києво-Могилянська академія, 2009. - 471 с.
31. [Волосова, Ольга Ігорівна](#). Юрій Шерех (Шевельов) як літературний критик [Текст] : дис... канд. філол. наук: 10.01.01 / Волосова Ольга Ігорівна ; Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна. - Х., 2002. - 177 арк. - арк. 166-177
32. [Шерех, Юрій](#). Пороги і Запоріжжя: Література. Мистецтво. Ідеологія [Текст] : в 3 т. / Ю. Шерех. - Х. : Фоліо, 1998. - (Українська література ХХ століття). - ISBN 966-03-0012-3. Т. 3. - [Б. м.] : [б.в.], 1998. - 431 с. - ISBN 966-03-0015-8
33. [Шерех, Юрій](#). Думки проти течії [Текст] : публіцистика / Ю. Шерех. - [б. м.] : [б.в.], 1949. - 100 с.
34. [Шевельов, Юрій Володимирович](#) (1908-2002). З історії незакінченої війни [Текст] : [вибр. есе і розвідки] / Юрій Шевельов ; упоряд. Оксана Забужко, Лариса Масенко. - Вид. 2-ге, перероб. - Київ : Києво-Могилянська академія, 2015. - 468, [2] с. - (Бібліотека Шевченківського комітету).
35. Сверстюк Є. Не мир, а меч. Есеї / Євген Сверстюк. - Луцьк : ВМА «Терен», 2008. - 520 с.
36. Сверстюк Є. Правда полинова / Євген Сверстюк. - К. : Видавничий дім «КМ Академія», 2009. - 192 с.
37. Сверстюк Є. Шевченко понад часом. Есеї. / Євген Сверстюк. - Луцьк-Київ : «Терен»; ТОВ «Видавничий дім "Києво-Могилянська Академія"», 2011. - 280с.
38. Трансформація жанру проповіді у сучасній україномовній публіцистиці (Євген Сверстюк, Мирослав Маринович - Україна, Іван Ортинський - Німеччина) [Текст] : дис... канд. філол.наук: 10.01.08 / Хоменко Тетяна Миколаївна ; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. - Л., 2001. - 184 арк. - арк.:169-184.
39. [Сверстюк, Євген](#). Шевченко і час [Текст] / Є. Сверстюк ; Наукове товариство ім. Шевченка в Європі. - К. : [б.в.] ; Париж : Воскресіння, 1996. - 160 с.
40. [Сверстюк, Євген](#). На хвилях "Свободи" [Текст] : короткі есеї / Є. Сверстюк. - Луцьк : ВМА "Терен", 2004. - 312 с.

41. [Лисенко Леся Іванівна](#). Образна система публіцистики Євгена Сверстюка як чинник оптимізації соціокультурної комунікації українства [Текст] : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.04 / Лисенко Леся Іванівна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т журналістики. - К., 2012. - 17 с.
42. [Стеблина, Наталія Олександрівна](#). Сучасна українська письменницька публіцистика у варіанті виступів О. Забужко, Т. Прохаська, Ю. Андруховича [Текст] : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.04 / Стеблина Наталія Олександрівна ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т журналістики. - К., 2011. - 18 с.
43. [Забужко, Оксана](#). З мапи книг і людей [Текст] : [зб. есеїстики] / Оксана Забужко. - Кам'янець-Подільський : Рута, 2012. - 375 с.
44. [Шуть, Валентина Яківна](#). Інтерсеміотичність поетики сучасної української есеїстики (на матеріалі творчості Юрія Андруховича та Оксани Забужко) [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Шуть Валентина Яківна ; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. - Київ, 2014. - 20 с.
45. І знов я влізаю в танк... [Текст] : вибр. тексти 2012-2016: ст., есе, інтерв'ю, спогади / Оксана Забужко. - Київ : Комора, 2016. - 413 с. : іл.
46. Український палімпсест. Оксана Забужко в розмові з Ізою Хруслінською ; [пер. з польської Д. Матіяш; за ред І. Андрусяка, О. Забужко]. — К. : КОМОРА, 2014. — 408 с.
47. Загоруйко Наталія. «Український палімпсест. Оксана Забужко в розмові з Ізою Хруслінською»: модифікація жанру інтерв'ю//__Наукові записки Інституту журналістики. – К., 2014. – Т. 56. – Лип.-верес.– С.276–282.

Допоміжна

1. [Рябчук, Микола](#). "Четверта свобода": вільний рух людей між Україною та Європейським Союзом- проблеми і перспективи [Текст] / М. Рябчук. - К. : Вид-во К.І.С., 2006. - 84 с.
2. [Рябчук, Микола](#). Від Малоросії до України: парадокси запізнілого націєтворення [Текст] / М. Рябчук. - К. : Критика, 2000. - 304 с. - Бібліогр.: с. 296-298
3. [Москалець, Костянтин](#). Людина на крижині [Текст] : літературна критика та есеїстика / К. Москалець. - К. : Критика, 1999. - 256 с. - (Бібліотека ХХІ століття).
4. [Москалець, Костянтин](#). Сполохи [Текст] : літ. критика та есеїстика / Костянтин Москалець. - Львів : Піраміда, 2014. - 169, [1] с. - (Приватна колекція).
5. Загоруйко Наталія. До українськості через європейськість Всеукраїнська щоденна газета «День». – № 66-67, 11-12 квітня 2014. – С. 8.
6. Загоруйко Наталія. Я не був «режимний» (Штрихи до портрету Юрія Шевельова. За спогадами «Я – мене – мені... (і довкруги)», есеями та інтерв'ю вченого // Всеукраїнська щоденна газета «День».— 17.12.2015. — Режим доступу: <http://incognita.day.kiev.ua/%C2%ABya-ne-buv-%C2%ABrezhimnij%C2%BB.html>.
7. Шебеліст С. Специфіка ідіостилію есеїстики Юрія Андруховича / Сергій Шебеліст // Актуальні проблеми літературознавства: зб. наук. статей. - Вип. 2. - Полтава, 2007. - С. 114--122.
8. Шебеліст С. Жанр есею у сучасній українській літературі та публіцистиці / Сергій Шебеліст // Українська журналістика: умови формування та перспективи розвитку: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького; відп. ред.: С.М. Квіт, Т.Г. Бондаренко. - Черкаси, 2007. - С. 512--515.
9. Шебеліст С. Проблематика та художні особливості есеїстики Юрія Андруховича / Сергій Шебеліст // Творчі та організаційні особливості функціонування сучасного

медійного простору: зб. наук. пр. / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад.", Галиц. ін-т ім. В'ячеслава Чорновола - Тернопіль; Львів: ЛА "Піраміда", 2008. - Т. 2. - С. 83--87.

1. Інформаційні ресурси

http://www.nbuv.gov.ua	Бібліотека ім. В.І.Вернадського
http://www.ukrcenter.com	Український центр
http://lib.meta.ua	Бібліотека
http://www.lib.ua-ru.net	Студентська електронна бібліотека
http://www.journ.univ.kiev.ua	Інститут журналістики
http://www.ped-pressa/kiev.ua	«Педагогічна преса»
http://www.akadempres.kiev.ua	Академ-Прес
http://undip.org.ua	Інститут педагогіки НАПН України